

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till Skolinformationsutredningen (U 2021:04)

Beslut vid regeringssammanträde den 2 mars 2023

Ändring i uppdraget

Regeringen beslutade den 21 oktober 2021 kommittédirektiv om en långsiktig lösning för informationsförsörjningen på skolområdet (dir. 2021:89). Genom tilläggsdirektiv som beslutade den 10 mars 2022 utvidgades uppdraget och utredningstiden förlängdes till den 31 mars 2023 (dir. 2022:10). Uppdraget har sedan förlängts ytterligare till den 31 maj 2023 genom beslut om tilläggsdirektiv den 9 februari 2023 (dir. 2023:23).

Uppdraget ändras nu så att utredaren även ska

- utreda och föreslå hur en insynsprincip kan utformas, dels för fristående skolor, förskolor och fritidshem, dels för sådan verksamhet hos enskilda utbildningsanordnare som avser kommunal vuxenutbildning på entreprenad, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 29 mars 2024. Dock ska uppdraget om en ny insamling av uppgifter för skolinformation, utanför den särskilda verksamheten för att framställa statistik som avses i 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), fortfarande redovisas senast den 31 maj 2023.

Uppdraget att föreslå en reglering av en ny insynsprincip för privata aktörer som bedriver verksamhet inom skolväsendet

Av den sakpolitiska överenskommelse som har slutits mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna (Tidöavtalet) framgår att det ska klargöras hur en insynsprincip kan införas i fristående skolor. Även fristående förskolor och fristående fritidshem ingår i skolväsendet. Regeringen anser att det finns samma behov av insyn där som i fristående skolor och av likvärdighetsskäl bör även dessa utbildningsformer omfattas av en insynsprincip. När det gäller kommunal vuxenutbildning (komvux) är det kommunen som är huvudman. Sådan utbildning utförs dock i stor utsträckning av enskilda utbildningsanordnare på entreprenad. Då även komvux ingår i skolväsendet bör en insynsprincip av likvärdighetsskäl även omfatta sådan verksamhet hos enskilda utbildningsanordnare som avser komvux som utförs på entreprenad. Läsåret 2021/22 fanns det enligt Skolverkets officiella statistik 1 354 fristående skolor, 2 789 fristående förskolor och 701 fristående fritidshem. Komvux består av komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå, komvux på gymnasial nivå, komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå, komvux i svenska för invandrare (sfi). Det saknas uppgift om antalet privata utbildningsanordnare som enligt 23 kap. skollagen erbjuder komvux på entreprenad, men 2021 utbildades drygt hälften av alla kursdeltagare i komvux av annan anordnare än kommunen (662 146 kursdeltagare, motsvarade 51,1 procent).

Samtidigt som det på motsvarande sätt som för det offentliga skolväsendet finns behov av insyn i den privat bedrivna verksamheten inom skolväsendet måste hänsyn tas till att många av verksamheterna är små. De krav som offentlighetsprincipen medför på tillgänglighet och skyndsamt handläggning, oavsett i hur stor omfattning och hur ofta handlingar begärs utlämnade, kan befaras bli mycket betungande för dessa aktörer. I offentligt bedrivna verksamheter, exempelvis kommuner, har mindre enheter ofta tillgång till kommungemensamma resurser när handlingar begärs utlämnade. Många privata aktörer saknar sådana stödresurser. Det framstår därför som en rimlig intresseavvägning att det införas en särskild lag där det på ett lättillgängligt sätt anges vilka typer av handlingar som ska lämnas ut. Dessa ska vara sådana som fyller syftet att ge större juridisk, ekonomisk och pedagogisk insyn än i dag. Vid urvalet av vilka typer av handlingar som ska anges ska en avvägning göras så att hanteringen inte riskerar att bli orimligt betungande. Det bör vidare finnas ett motsvarande skydd för känsliga uppgifter som det

finns i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Sådana skyddsbestämmelser får dock inte utformas så att de omfattar t.ex. uppgifter om elevernas betyg, lärartäthet, andel lärare med behörighetsgivande legitimation eller annan information som behövs inom ramen för skolinformationssystemet.

Enskilda som inte har skyldighet att tillämpa offentlighetsprincipen har, till skillnad från de organ som tillämpar offentlighetsprincipen, ingen skyldighet att bevara allmänna handlingar enligt arkivlagen (1990:782). En ny lag om insyn behöver reglera hur länge de olika typer av handlingar som lagen omfattar ska bevaras.

För verksamheter som ska tillämpa den nya insynslagen bör vissa krav på skyndsam handläggning och tillgänglighet gälla, men kraven kan behöva ställas lägre vid uppehåll i verksamheten, exempelvis under lov under terminer eller mellan läsår. På motsvarande sätt som de offentliga organ som tillämpar offentlighetsprincipen har rätt att i vissa fall ta ut en avgift för kopior av allmänna handlingar bör en sådan rätt även finnas för privata aktörer som omfattas av den nya insynslagen.

Slutligen behöver det övervägas vilken typ av kontroll som bör utövas när det gäller efterlevnaden av den nya lagen.

Utredaren ska därför

- utreda och föreslå en särskild lag som ger allmänheten en rätt till insyn i verksamheten hos fristående förskolor, skolor och fritidshem,
- analysera och föreslå vilka typer av handlingar en sådan rätt ska omfatta och vilka skyddsbestämmelser som ska gälla med hänsyn till enskildas ekonomiska intressen och enskildas integritet, som motsvarar sekretessbestämmelser som gäller till skydd för det allmännas ekonomiska intresse och enskildas integritet hos myndigheter,
- analysera och föreslå hur länge handlingar ska bevaras hos de enskilda aktörer som omfattas av den nya lagen,
- föreslå principer för hur snabbt utlämnandet ska ske och för vilka avgifter som får tas ut vid utlämnande,
- analysera för- och nackdelar med olika alternativ för att kontrollera att det nya regelverket följs, såsom överklagande eller tillsyn, samt lämna alternativa förslag till kontroll,

- utreda och föreslå hur allmänheten kan ges en rätt till insyn i sådan verksamhet hos enskilda utbildningsanordnare som avser kommunal vuxenutbildning på entreprenad enligt 23 kap. skollagen,
- utreda och föreslå hur en reglerad rätt till insyn i ovan nämnda verksamheter kan samordnas med det förslag till nödvändiga författningsändringar som utredningen enligt gällande direktiv ska lämna med anledning av uppdraget att utreda en ny insamling av uppgifter för skolinformation hos Skolverket, utanför den särskilda verksamheten för att framställa statistik som avses i 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Utredaren ska i sitt arbete med detta uppdrag beakta vad som framkommit i utredningens analys av för- och nackdelar med att införa en offentlighetsprincip i fristående skolor m.fl. verksamheter.

Redovisning av uppdraget

Utredningstiden förlängs. Uppdraget ska i stället redovisas senast den 29 mars 2024. Dock ska uppdraget om en ny insamling av uppgifter hos Skolverket fortfarande redovisas senast den 31 maj 2023.

(Utbildningsdepartementet)